

Oprogramowanie typu CAT

(Computer Aided Translation)

Informacje ogólne

Wprowadzenie: narzędzia do wspomagania translacji

- Bazy pamięci tłumaczeń (Translation Memory)
- Zestawianie plików (Alignment)
- Bazy terminologiczne (glosariusze)
- Narzędzia do lokalizacji oprogramowania

Podstawowe zasady działania programów typu CAT

- Teksty powtarzalne umożliwiają powtarzalną pracę – nie ma potrzeby tłumaczenia ponownie przetłumaczonego już **zdania/segmentu**
- **Zadania** powtarzalne można zautomatyzować

Jak działa pamięć tłumaczeń (TM)?

Program CAT zestawia ze sobą wpisane przez tłumacza pary zdań/segmentów i porównuje je ze sobą. Są one przechowywane w pamięci tłumaczeń lub w parach językowych.

- Zdanie/segment języka wyjściowego = Zdanie/segment języka docelowego (tłumaczenie)

- This is a sentence.

- Hinweis:

- Instrukcja obsługi

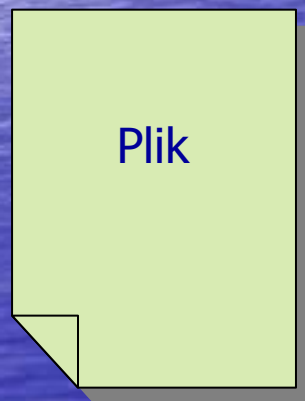
- To jest zdanie.

- Wskazówka:

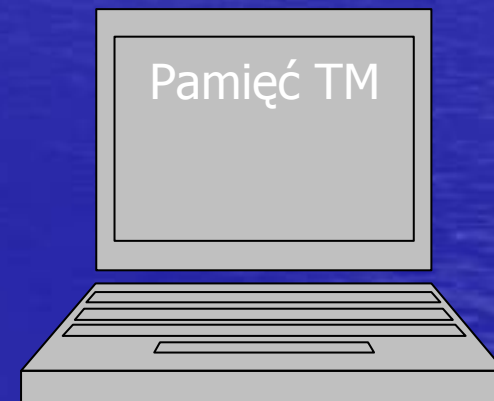
- Bedienungsanleitung

Pamięć tłumaczenia - TM

- Tłumaczony tekst jest dzielony przez program na segmenty (predefiniowane przez program lub definiowane przez użytkownika).
- Każdy **nowy** segment porównywany jest z segmentem **zapisanym w pamięci**.

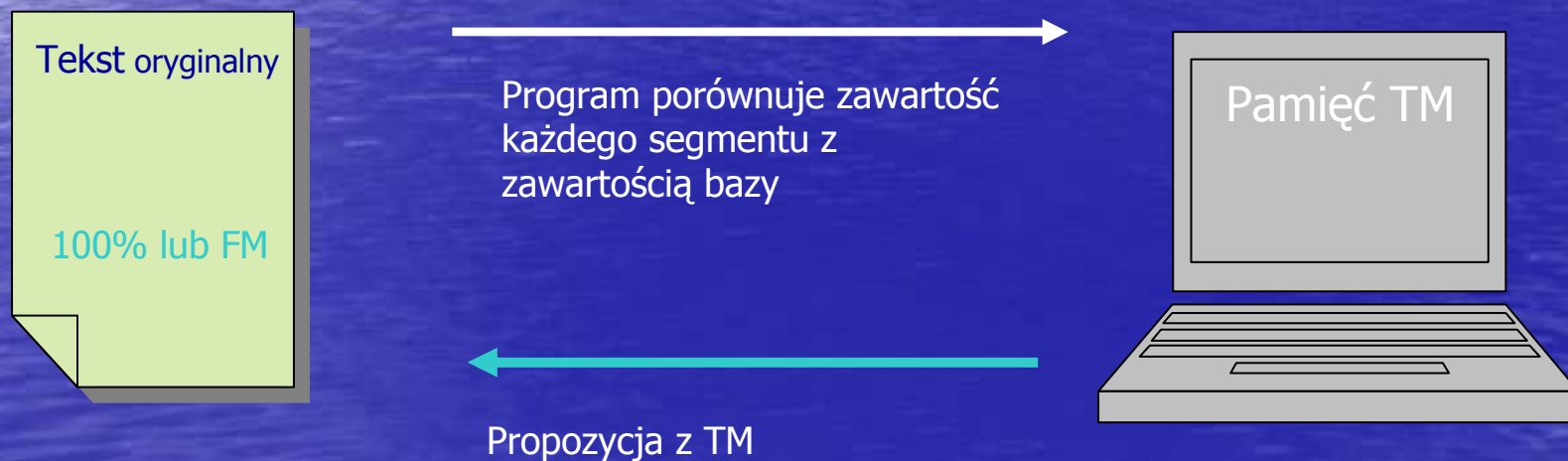

Program porównuje
zawartość każdego
segmentu z zawartością
bazy

Porównywanie i propozycje

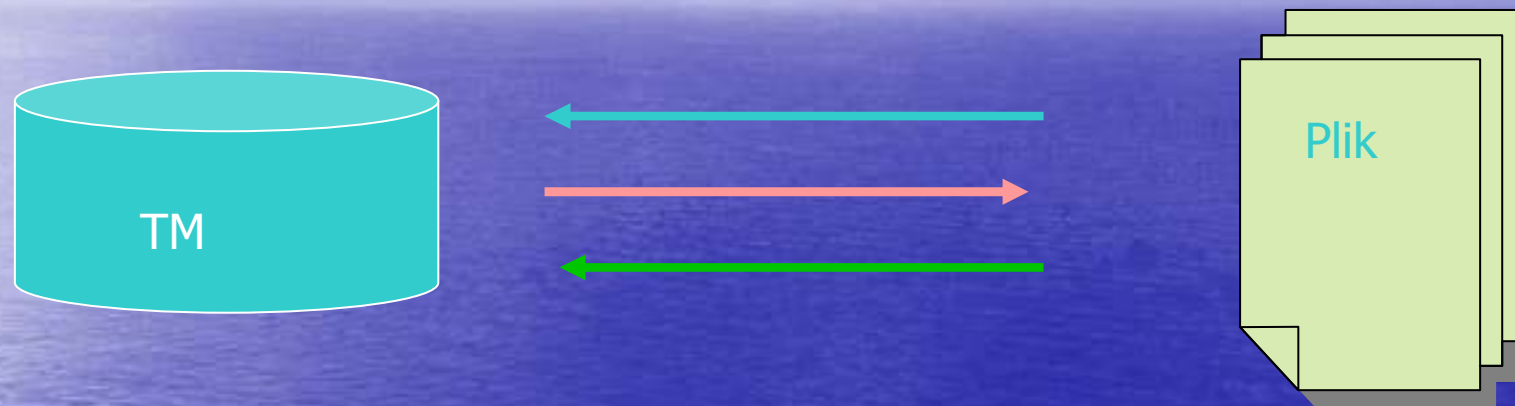
- Jeśli program znajdzie **identyczny** lub **podobny** segment (użytkownik określa % podobieństwa), wtedy z bazy sugerowane jest podstawienie 100% lub niższej wartości – czyli Fuzzy Match <99%
- Tłumacz akceptuje pełne trafienie lub też edytuje FM i zapisuje w bazie, akceptując poprawiony segment.

Modele pamięci tłumaczenia (TM)

- Model bazy danych – zapis pary zdań (segmentów) w j. wyjściowym i docelowym w bazie danych (np. SDL Trados, SDLX, Wordfast)
- Model referencyjny – zaznaczenie segmentu w pliku wyjściowym i odp. segmentu w pliku docelowym wraz z numerem referencyjnym (np. Transit)

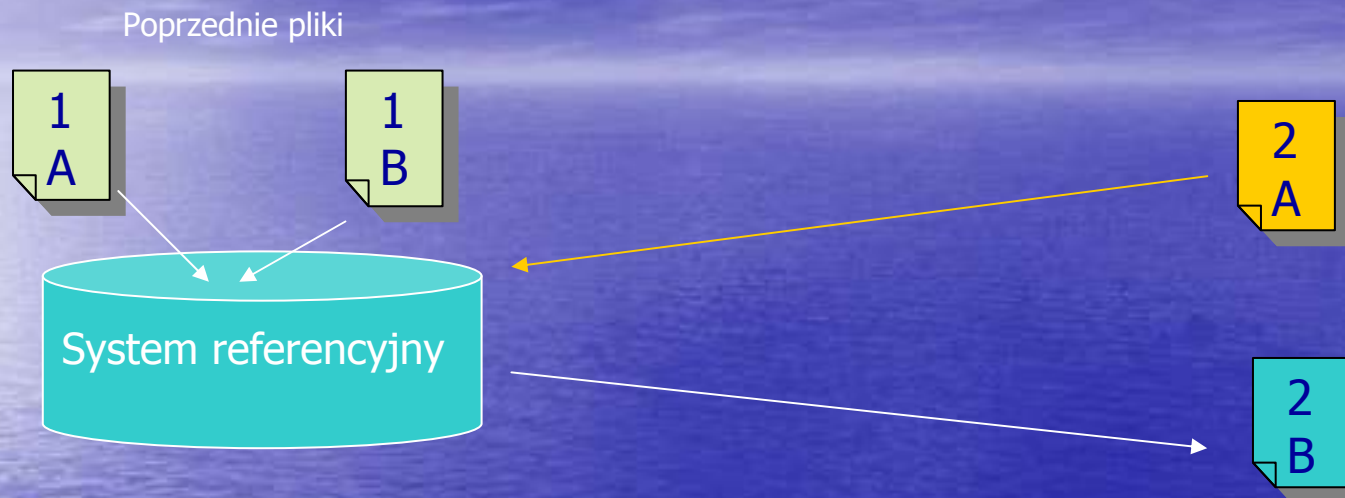
Model bazy danych

Segment z pliku porównywany jest z segmentem z bazy danych, jeśli w bazie znajduje się segment identyczny lub podobny, tłumacz otrzymuje propozycję tłumaczenia.

Następnie odbywa się weryfikacja lub edycja segmentu, który zapisywany jest w bazie jako nowy (jeśli propozycja była $<100\%$), lub też zapisywany jest bez zmian, jeśli propozycja = 100% .

Model referencyjny

- System porównuje przetłumaczone poprzednio pliki – o ile takie są dostępne
- Jeśli zostanie znaleziony tekst identyczny lub podobny, tłumacz otrzymuje propozycję tekstu.

Dwa podstawowe sposoby edycji

- Własny edytor programu CAT
- Wczytywanie tekstu z użyciem filtrów
- Konwersja na wewnętrzny format
- Formatowanie w postaci znaczników
- Współpraca z edytorem MS Word
- Bezpośrednie tłumaczenie pliku
- Ew. konwersja za pośrednictwem formatu RTF
- Ponowne formatowanie do postaci wyjściowej

Przykład: Star Transit

The screenshot shows the Star Transit application window with the title "Transit XV [SP 22] - A16981_ttc (Global)". The main window contains a list of German text segments with fuzzy search results. The segments are:

- Freier-Blick-auf-die-Zerspanung--optimierte-Verhaubung-ohne-Tropfkanten-«43»
- Offener-Arbeitsraum--exzellente-Zugänglichkeit-und-einfaches-Rüsten«45»
- Otwarta-przestrzeń-robocza--doskonały-dostęp-i-latwe-przezbijanie«45*»
- Szttywna-konstrukcja-osi-oraz-optymalne-przyłożenie-sily--pochylona-oś-odchylana«47*»

A fuzzy search window titled "Fuzzy Index: A 960_deu_29" is open, displaying the following results:

Similarity: 60%¶	Retrieved from: -C:\Program-Files\Transit-XV\PROJECTS\A16981_ttc\A-960_deu_29¶
Source-old¶	Exzellente-Zugänglichkeit-und-einfaches-Rüsten¶
Source-new¶	Offener-Arbeitsraum--exzellente-Zugänglichkeit-und-einfaches-Rüsten¶
Target-new¶	Doskonała-dostępność-i-prosta-rozbudowa
-No more fuzzy matches.¶	

The status bar at the bottom shows "Seg:18 Pos:1", "Ins", "Partially transl.", and "D : Alt+068".

Przykład: Trados

The image shows a screenshot of a computer screen with two windows. The top window is 'SDL Trados Translator's Workbench - Master_TR-DE-PL'. It displays a translation of a German sentence into Polish. The German text is: 'Die mechanischen Ersatz- und Verschleißteile für die gesamte Maschine sind baugruppenweise zusammengestellt (Teile-Liste)'. The Polish translation is: 'Mechaniczne części zamienne i ulegające zużyciu zestawione są w przypadku całej maszyny odpowiednio do podziału na podzespoły (wykaz części)'. The bottom window is 'Funktionsbeschreibung.doc - Microsoft Word'. It shows the same Polish text as the Trados window, with some parts highlighted in light blue and light green. The status bar at the bottom of the Word window shows 'str. 5 z 135', 'rozdział 13', 'Pod. 13,4 cm', 'wersja 17', 'Kol. 1', '603 2796 833 243', 'Polski', and a logo.

SDL Trados Translator's Workbench - Master_TR-DE-PL

File - Settings - View - Options - Tools - Help

Created on: 2008-05-04, 16:43
Created by: JS
Changed on:
Changed by:

Die mechanischen Ersatz- und Verschleißteile
für die gesamte Maschine sind
baugruppenweise zusammengestellt (Teile-Liste).

100%

Exact Match

Deutsch - Polnisch Match 1 of 1

Funktionsbeschreibung.doc - Microsoft Word

File - Office - Window - View - Format - Language - Tables - Links - Paragraph - Tracklog - Trados

Normalny + 13 - Arial

100%

Verify TAGs Check Answers

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135

są w niniejszej instrukcji obsługi opisane oddzielnie od elementów dodatkowych, spełniających specyficzne wymagania Klienta.¶

Die mechanischen Ersatz- und Verschleißteile für die gesamte Maschine sind baugruppenweise zusammengestellt (Teile-Liste).¶

¶

Mechaniczne części zamienne i ulegające zużyciu zestawione są w przypadku całej maszyny odpowiednio do podziału na podzespoły (wykaz części).¶

W kolejnym rozdziale znajduje się wykaz części podzespołów elektrycznych oraz odpowiednie schematy ideowe (dokumentacja podzespołów elektrycznych).¶

Załącznik zawiera dokumentację dot. wbudowanych urządzeń innych producentów oraz ew. plany smarowania i rysunki.¶

Przy uwzględnieniu podziału niniejszej instrukcji obsługi można w niej szybko znaleźć niezbędne informacje.¶

Zastrzeżenie¶

Instrukcji obsługi nie wolno powielać (za wyjątkiem użytku własnego) lub też przekazywać osobom trzecim bez pisemnej zaody producenta. Odbiorca musi

str. 5 z 135 rozdział 13 Pod. 13,4 cm wersja 17 Kol. 1 603 2796 833 243 Polski

Typowe funkcje programu

- Tworzenie statystyk: ilość słów, znaków, segmentów, powtarzalność tekstu
- Automatyczna pretranslacja – w oparciu o dostępną bazę
- Przetwarzanie wsadowe wielu plików
- Bezpośrednie połączenie podczas tłumaczenia z systemem zarządzania terminologią – glosariusz
- Eksportowanie bazy danych do uniwersalnego formatu **TMX** – **T**ranslation **M**emory **E**Xchange Format

Czego program CAT nie zrobi za tłumacza?

- Program nie „rozumie” tekstu i nie tłumaczy go samodzielnie
- Nie posiada reguł semantycznych, umożliwiających analizę znaczenia
- Nie przetłumaczy tekstu nowego, dla którego nie ma odpowiedników w bazie
- Program nie sprawdza poprawności językowej, interpunkcyjnej, ortograficznej itp. (potrzebna jest dodatkowa korekta i ew. QA)
- Program CAT nie wykonuje tłumaczenia maszynowego (choć istnieje możliwość podłączenia systemów MT)
- Program nie weryfikuje samodzielnie jakości tłumaczenia.

TM (Translation Memory) różni się od MT (Machine Translation)

- Systemy TM wspomagają tłumacza, ale to on zapisuje w nich swą pracę
- Systemy TM nie są ograniczone językami – możliwa jest dowolna kombinacja
- System TM przyporządkowuje segmenty z poprzednich tłumaczeń do nowych tekstów
- Systemy MT mają predefiniowaną zawartość – np. słownik
- Systemy MT mają przyporządkowane stałe pary, dla których tworzy się specjalne reguły
- System MT przyporządkowuje stałe elementy, zdefiniowane w postaci podstawowej

Alignment (zestawianie plików)

- Jest to jedna z istotnych funkcji programów CAT, służąca do tworzenia baz TM z istniejących już dokumentów
- Umożliwia wykorzystanie tekstów, do których podczas uprzedniego tłumaczenia nie zastosowano programu CAT

Zasada działania

- Zestawienie plików w języku A i B
- Na podstawie plików przygotowywana jest lista par segmentów, którą można modyfikować
- Pary segmentów po zatwierdzeniu eksportowane są do tekstowej bazy TM, którą następnie można wczytać do programu

Przykład 1 – alignment w programie Trados WinAlign

The screenshot displays the Trados WinAlign interface with two source documents aligned side-by-side. The left document is in Polish, and the right document is in English. The alignment is shown in a central pane with green arrows indicating the mapping between segments.

Left Document (Polish): RYCHTLINIE 95/59/EG DES RATES vom 27. November 1995 über die anderen Verbrauchsteuern auf Tabakwaren als die Umsatzsteuer. DER RAT DER EUROPÄISCHEN UNION - gestützt auf den Vertrag zur Gründung der Europäischen Gemeinschaft, insbesondere auf Artikel 99, auf Vorschlag der Kommission, nach Stellungnahme des Europäischen Parlaments (1), nach Stellungnahme des Wirtschafts- und Sozialausschusses (2), in Erwägung nachstehender Gründe: 1) Die Richtlinie 72/464/EWG des Rates vom 19. Dezember 1972 über die anderen Verbrauchsteuern auf Tabakwaren als die Umsatzsteuer (3) und die Zweite Richtlinie 79/32/EWG des Rates vom 18. Dezember 1978 über die anderen Verbrauchsteuern auf Tabakwaren als die Umsatzsteuer (4) sind mehrfach in wesentlichen Punkten geändert worden. Aus Gründen der Wirtschaftlichkeit und der Klarheit empfiehlt es sich daher, diese Richtlinien zu kodifizieren und in einem einzigen Text zusammenzufassen. 2) Ziel des Vertrags ist es, eine Wirtschaftsunion mit gesundem Wettbewerb und innenmarktähnlichen Verhältnissen zu schaffen. Im Bereich der Tabakwaren setzt dies voraus, daß die in den Mitgliedstaaten auf die Erzeugnisse dieses Sektors erhobenen Verbrauchsteuern die Wettbewerbsbedingungen nicht verfälschen und den freien Verkehr dieser Erzeugnisse im Gemeinsamen Markt nicht behindern. 3) Die Harmonisierung der Strukturen der Verbrauchsteuern muß insbesondere dazu führen, daß der Wettbewerb zwischen den einer gleichen Gruppe angehörenden Kategorien von Tabakwaren durch die Folgen der Besteuerung nicht verfälscht wird und daß es zur Öffnung der nationalen Märkte der Mitgliedstaaten kommt. 4) Die Struktur der Verbrauchsteuer auf Zigaretten muß neben einem je Erzeugniseinheit festgelegten spezifischen Teilbetrag einen proportionalen, an Hand des Kleinverkaufspreises - alle Steuern einbegriffen - berechneten Teilbetrag umfassen. Da die auf Zigaretten erhobene Umsatzsteuer die gleiche Wirkung hat wie eine proportionale Verbrauchsteuer, ist es angebracht, die Umsatzsteuer bei der Festlegung des Verhältnisses zwischen dem spezifischen Teilbetrag der Verbrauchsteuer und der

Right Document (English): Dyrektywa Rady 95/59/WE. Dyrektywa Rady 95/59/WE z dnia 27 listopada 1995 r. w sprawie podatków innych niż podatek obrotowy, wpływających na spóżyte wyrobów tytoniowych RADA UNII EUROPEJSKIEJ, uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności Jego art. 99, uwzględniając wniosek Komisji, uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego (1), uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego (2), a także mając na uwadze co następuje: (1) Dyrektywa Rady 72/464/EWG z dnia 19 grudnia 1972 r. w sprawie podatków innych niż podatek obrotowy, wpływających na spóżyte wyrobów tytoniowych (3) oraz druga dyrektywa Rady 79/32/EWG z dnia 18 grudnia 1978 r. w sprawie podatków innych niż podatek obrotowy, wpływających na spóżyte wyrobów tytoniowych (4) zostały zmienione w znacznym stopniu i przy wielu okazjach. Ze względów racjonalności i jasności powyższe dyrektywy powinny zostać skonsolidowane w tekst jednolity. (2) Celem Traktatu jest ustanowienie unii gospodarczej, w obrębie, której istnieje zdrowa konkurencja i której cechy są podobne do tych występujących na rynku krajowym. W odniesieniu do wyrobów tytoniowych, osiągnięcie tego celu przewiduje, że stosowanie w Państwach Członkowskich podatków, wpływających na spóżyte produktów w tym sektorze, nie zakłóca warunków konkurencji i nie hamuje swobodnego przepływu tego towaru w ramach Wspólnoty. (3) Jeżli chodzi o podatek akcyzowy, harmonizacja struktur musi w szczególności zapobiegać zakłócaniu konkurencji różnych kategorii wyrobów tytoniowych należących do tego samej grupy, przez skutki nałożenia podatku, i w konkurencji obywatelom rynków krajowych Państw Członkowskich. (4) Struktura podatku akcyzowego na papierosy musi zawierać, oprócz specyficznych składników obliczonych na jednostkę produktu, proporcjonalny składnik oparty na cenie sprzedaży detalicznej, obejmujący wszystkie podatki. Podatek obrotowy, nakładany na papierosy, posiada taki sam efekt jak proporcjonalny podatek akcyzowy i fakt ten powinien być wzięty pod uwagę w przypadku gdy ustalony jest stosunek między specyficznym składnikiem podatku akcyzowego a całkowitym

Przykład 2 – alignment w programie SDLX

The screenshot displays the SDLX software interface for document alignment. The window title is "RICHTLINIE 95 - SDL Align". The interface is split into two main panes. The left pane contains the German text, and the right pane contains the Polish translation. The text is numbered from 1 to 24. A red highlight is visible in the Polish text pane, corresponding to line 5. The interface includes a menu bar (File, Edit, View, Alignment, Tools, Translation Memory, Help) and a toolbar with various icons. The status bar at the bottom indicates "German (Germany) -> Polish" and "18/21".

German Text (Left Pane):

1 ~~POINT CHANGE~~ RICHTLINIE 95/59/EG-DES RATES vom 27. Novem
2 über die anderen Verbrauchsteuern auf Tabakwaren als die
3 DER RAT DER EUROPÄISCHEN UNION -
4 gestützt auf den Vertrag zur Gründung der Europäischen G
5 auf Vorschlag der Kommission,
6 nach Stellungnahme des Europäischen Parlaments (1),
7 nach Stellungnahme des Wirtschafts- und Sozialausschuss
8 in Erwägung nachstehender Gründe:
9 (1) Die Richtlinie 72/464/EWG des Rates vom 19. Dezembe
10 Aus Gründen der Wirtschaftlichkeit und der Klarheit empfie
11 (2) Ziel des Vertrags ist es, eine Wirtschaftsunion mit gesur
12 Im Bereich der Tabakwaren setzt dies voraus, daß die in de
13 (3) Die Harmonisierung der Strukturen der Verbrauchsteuer
14 (4) Die Struktur der Verbrauchsteuer auf Zigaretten muß ne
15 Da die auf Zigaretten erhobene Umsatzsteuer die gleiche V
16 (5) Das vorgenannte Ziel wird bei Zigaretten am besten dur
17 (6) Die Harmonisierung der Strukturen der Verbrauchsteuer
18 (7) Die Erfordernisse des freien Wettbewerbs bedingen eine
19 (8) Es gibt mehrere Tabakwarensorten, die sich voneinande
20 (9) Für diese verschiedenen Tabakwarensorten sollten Defli
21 (10) Aus wirtschaftlichen Gründen ist es angebracht, für eir
22 (11) Es ist eine Unterscheidung zwischen Feinschnitttabak f
23 (12) Der Begriff des Herstellers ist dahingehend zu präzisie
24 (13) Da die meisten Mitgliedstaaten bestimmte Tabakwaren

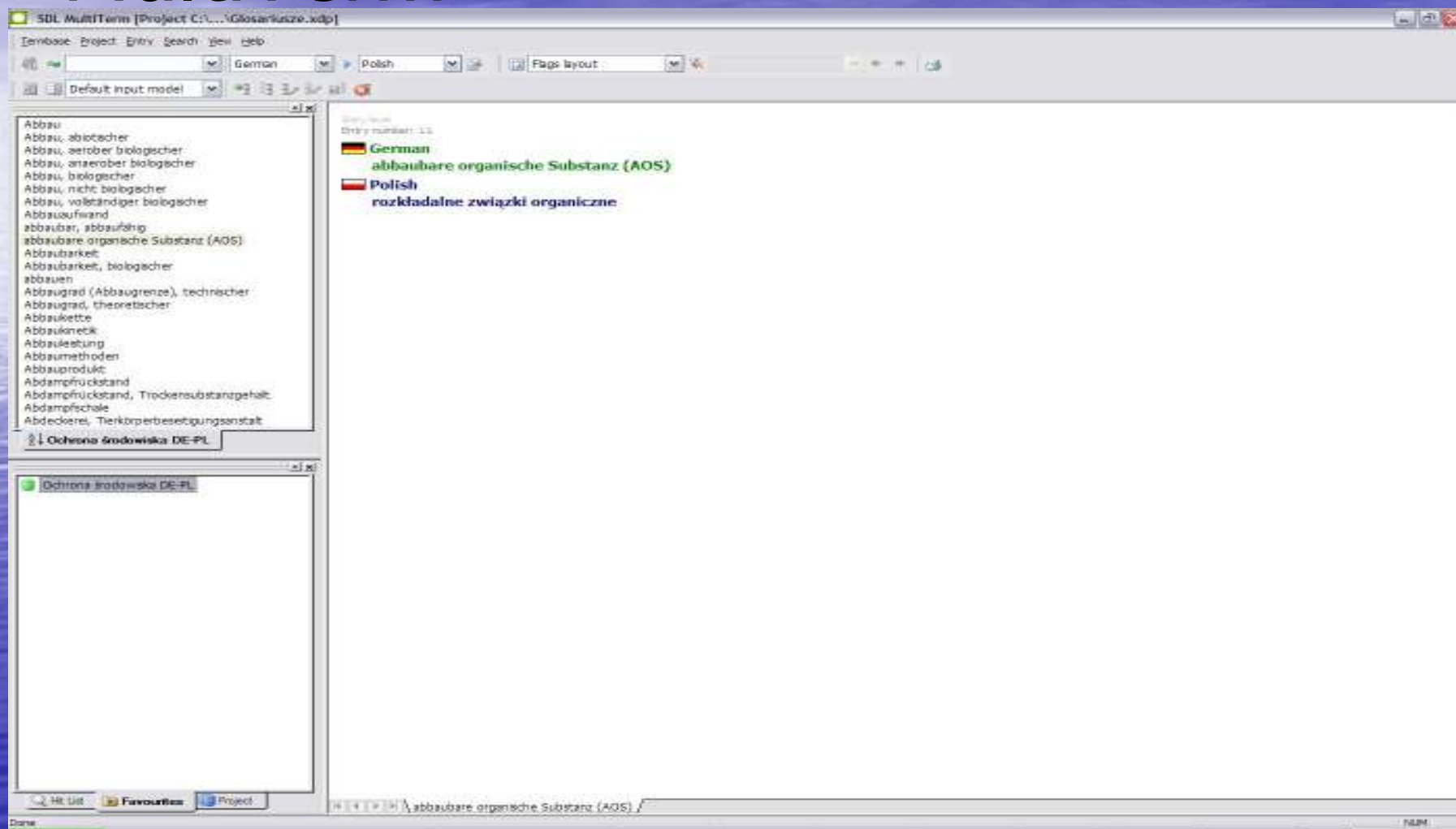
Polish Text (Right Pane):

1 ~~POINT CHANGE~~ Dyrektywa Rady 95/59/WE ~~POINT CHANGE~~ ~~POINT CHANGE~~ ~~POINT CHANGE~~
2 w sprawie podatków innych niż podatki obrotowe, wpływają
3 RADA UNII EUROPEJSKIEJ,
4 uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejska
5 uwzględniając wniosek Komisji,
6 uwzględniając opinię Parlamentu Europejskiego [1],
7 uwzględniając opinię Komitetu Ekonomiczno-Społecznego [1]
8 a także mając na uwadze co następuje:
9 (1) Dyrektywa Rady 72/464/EWG z dnia 19 grudnia 1972 r.
10 Ze względów racjonalności i jasności powyższe dyrektywy p
11 (2) Celem Traktatu jest ustanowienie unii gospodarczej, w o
12 W odniesieniu do wyrobów tytoniowych, osiągnięcie tego ce
13 (3) Jeśli chodzi o podatek akcyzowy, harmonizacja struktur
14 (4) Struktura podatku akcyzowego na papierosy musi zawie
15 Podatek obrotowy, nakładany na papierosy, posiada taki sa
16 (5) W odniesieniu do papierosów, wyżej wymieniony cel jest
17 (6) Struktury podatków akcyzowych na wyroby tytoniowe, p
18 (7) Bezwzględna konieczność konkurencji zakłada istnienie
19 (8) Istnieje kilka typów wyrobów tytoniowych, rozróżnianych
20 (9) Te różne typy wyrobów tytoniowych powinny być zdefini
21 (10) Z przyczyn ekonomicznych dla określonych Państw Cz
22 (11) Należy dokonać rozróżnienia między tytoniem drobnoki
23 (12) Producentem jest osoba fizyczna lub prawna, która fak
24 (13) Większość Państw Członkowskich przyznaje wyłączeni

Bazy terminologiczne i zarządzanie terminologią

- Zastosowanie oprogramowania CAT do zarządzania terminologią to jedna z ważniejszych funkcji
- Umożliwia ona zachowanie spójności terminologii w obrębie wielu tekstów
- Ułatwia tłumaczenie poprzez wskazywanie terminów technicznych i pojęć, które są rozpoznawane bezpośrednio w tekście
- Tłumacz może tworzyć własne słowniki lub korzystać z istniejących

Przykład – interfejs programu SDL MultiTerm

Przydatne adresy internetowe:

- [Programy CAT](http://en.wikipedia.org/wiki/Computer-assisted_translation) - http://en.wikipedia.org/wiki/Computer-assisted_translation
- [Across](http://across.net/en/index.aspx) - <http://across.net/en/index.aspx>
- [Catalyst](http://www.alchemysoftware.ie/index.html) - <http://www.alchemysoftware.ie/index.html>
- [CatsCradle](http://www.stormdance.net/software/catscradle/overview.htm) - <http://www.stormdance.net/software/catscradle/overview.htm>
- [Déjà Vu](http://www.atril.com/) - <http://www.atril.com/>
- [PoEdit](http://www.poedit.net/) - <http://www.poedit.net/>
- [Passolo](http://www.sdl.com/en/sites/sdl-passolo/about/) - <http://www.sdl.com/en/sites/sdl-passolo/about/>
- [OmegaT+](http://omegatplus.sourceforge.net/) - <http://omegatplus.sourceforge.net/>
- [SDL Trados/SDLX](http://www.sdl.com/en/) - <http://www.sdl.com/en/>
- [Star Transit XV/NXT](http://www.star-group.net/star-www/home/all/star-group/plk/star.html) - <http://www.star-group.net/star-www/home/all/star-group/plk/star.html>
- [Swordfish](http://www.maxprograms.com/products/swordfish.html) - <http://www.maxprograms.com/products/swordfish.html>
- [Wordfast](http://www.wordfast.net/) - <http://www.wordfast.net/>